

Tjänsteskrivelse

Datum

2024-05-29

Vår referens

Jenny Lindvall
Utvecklingssamordnare
jenny.lindvall2@malmö.se

Ersättning vid tillfällig placering hos närstående ASN-2023-22078

Sammanfattning

Förvaltningen har uppmärksammat ett behov av att formalisera ersättning vid tillfälliga placeringar hos närstående och initierar därför detta ärende.

Förvaltningen föreslår att ASN efter individuell bedömning ska kunna utge omkostnadsersättning vid tillfällig placering hos närstående i enlighet med Sveriges kommuner och regioners (SKR:s) rekommendationer för grundkostnader. Syftet med förslaget är att stärka barns rättssäkerhet och ekonomiska trygghet.

I en akut situation kan den sammantagna bedömningen vara att det bästa för barnet är att bo tillfälligt hos en anhörig eller annan närstående som barnet känner väl, i stället för i ett jourhem. Det kan handla om att barnet behöver bo någonstans under en kortare period för att sedan återvända hem. Det kan också handla om en tillfällig placering under tiden som socialnämnden utreder var barnet kan placeras stadigvarande.

Förslag till beslut

Arbetsmarknads- och socialnämnden beslutar att SKR:s rekommendationer för omkostnadsersättning ska tillämpas vid tillfällig placering hos närstående.

Beslutsunderlag

- G-Tjänsteskrivelse - Ersättning vid tillfällig placering av barn hos närstående

Beslutsplanering

Arbetsmarknads- och socialnämndens arbetsutskott 2024-06-05

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2024-06-20

Beslutet skickas till

Avdelningschef för IFO utredning

Ärendet

Förvaltningen har uppmärksammat ett behov av att formalisera ersättning vid tillfälliga placeringar av barn hos närstående och initierar därför detta ärende.

En tillfällig placering hos närstående är inte en reglerad placeringsform enligt socialtjänstlagen (SoL). Tidsgränsen för en tillfällig placering är inte reglerad i lag, men den kan inte pågå någon längre tid eftersom den då övergår till att vara stadigvarande. Eftersom tillfällig placering hos närstående inte är reglerad i socialtjänstlagen finns inte heller någon reglering kring ersättning i dessa fall. Det finns inga juridiska hinder för socialnämnden att utge ersättning i dessa situationer.

En anhörig eller annan närstående som tar emot ett och samma barn för en eller flera kortare perioder i sitt hem behöver inte utredas på samma sätt som ett jourhem. Socialtjänsten har ändå ansvar för att hemmet är lämpligt för barnet att vara i och att barnet får god vård. Vilka uppgifter om hemmet som socialtjänsten behöver hämta in före ett beslut om en tillfällig placering hos närstående bedöms i varje enskilt fall. Om socialtjänsten har anledning att misstänka att det är olämpligt för barnet att vistas i hemmet, medverkar inte socialtjänsten till att barnet placeras där utan att förhållandena först utreds mer noggrant.

Syftet med förslaget är att stärka barns rättssäkerhet och ekonomiska trygghet i en utsatt situation. De barn som är berörda av detta förslag är barn som behöver lämna sina föräldrar och invanda miljö. I många fall är den bästa lösningen för barnet att i en sådan situation vara hos en närstående. Det är en mindre ingripande lösning än att flytta till för barnet främmande personer. Att vara med en känd person kan bidra till trygghet i en ofta kaotisk situation.

Placeringarna sker vanligtvis med stöd av 4 kap 1 § SoL. Även i samband med ett omedelbart omhändertagande enligt 6 § lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) kan socialnämnden göra bedömningen att det bästa för barnet är att bo tillfälligt hos en anhörig eller annan närstående. Eftersom socialnämnden bestämmer hur vården av barnet eller den unge ska ordnas och var hen ska vistas under vårdtiden kan socialnämnden besluta att barnet eller den unge ska placeras tillfälligt hos närstående.

Det finns situationer då barnets ekonomiska situation inte kan tillgodoses av föräldern. Det kan bero på att föräldern är sjuk eller på grund av omständigheter som gör att föräldern inte kan sörja för barnet.

Arbetsmarknads- och socialnämnden har för närvarande ingen enhetlig rutin eller system för hur barnets ekonomiska situation tillgodoses i dessa situationer. Nämnden behöver en ordning för hur dessa situationer ska hanteras.

Omfattning

Antalet tillfälliga placeringar hos närstående har varit på en jämn nivå sedan 2019, mellan ca 40 och 60 per år. Den genomsnittliga varaktigheten av den tillfälliga placeringen är 36 dagar.

Förvaltningen bedömer att placeringar hos närstående kommer att bli mer vanligt förekommande framöver bland annat eftersom metoden Signs of Safety blir alltmer implementerad och förankrad i förvaltningens arbetssätt.

Ett centralt inslag i metoden är att nätverket runt barnet aktiveras för att trygga barnets säkerhet.

Det faktum att det är svårt att rekrytera jourhem talar också för att tillfälliga placeringar hos närstående kommer att öka.

Det kommer inte att finnas behov av ersättning för alla barn som placeras hos närstående då barnets kostnader i de flesta fall kan täckas av föräldrarna.

Rekommendationer och vägledningar

Som beskrivits ovan är tillfällig placering hos närstående inte en reglerad placeringsform. Även om det inte är en reglerad placeringsform är det en situation som är vanligt förekommande och som beskrivs i bestämmelser och vägledningar.

I Socialstyrelsens handbok för socialtjänsten *Utreda barn och unga* finns följande vägledning:

”Det finns ett visst utrymme för att socialnämnden under en kortare tid kan ”placera” ett barn hos en anhörig, eller annan närstående till barnet som barnet känner väl sedan tidigare, trots att hemmet inte är utredd som jour- eller familjehem. En tillfällig placering i barnets nätverk är ingen reglerad placeringsform enligt SoL. Ett barn kan bara placeras tillfälligt i barnets nätverk om det bedöms vara det bästa för barnet och hemmet är lämpligt för barnet.”

Vid beslut som rör barn ska alltid vad som bedöms vara bäst för barnet vara avgörande vilket anges i artikel 3 barnkonventionen, 1 kap. 2 § SoL och 1 § femte stycket LVU.

SKR rekommenderar att det beroende på omständigheterna i vissa fall kan vara rimligt att enbart betala ut omkostnadsersättning och inte arvode, exempelvis vid en tillfällig placering hos anhöriga som inte är utredda för ett familjehemsuppdrag.

Justitieombudsmannen (JO) har riktat kritik mot en socialnämnd som bland annat felaktigt hanterat frågan om ersättning vid en tillfällig placering hos närstående. I beslutet framhåller JO att det i nämndens förpliktelse att tillhandahålla god vård ingår ett kostnadsansvar som gäller även vid tillfälliga placeringar. (JO dnr 4947–2017)

Det är vanligt att kommuner utger ersättning i samband med tillfällig placering hos den närstående. Ersättning utgår då för barnets kostnader i nivå med SKR:s omkostnadsdel vid familjehemsplacering. Ersättningen betalas ut till den närstående där barnet är tillfälligt placerad.

Inför denna utredning har förvaltningen haft kontakt med socialtjänsterna i Göteborg, Västerås och Hässleholm. Dessa socialnämnder har beslutat att utge ersättning för barnets kostnader vid tillfälliga placeringar hos närstående. Man har i dessa kommuner valt en generell ersättning för alla barn som är tillfälligt placerad hos närstående utan en individuell bedömning.

Förvaltningens överväganden och förslag

Förvaltningen föreslår att ASN utger omkostnadsersättning vid tillfällig placering hos närstående i enlighet med SKR:s rekommendationer för grundkostnader.

Förvaltningen förordar att en individuell bedömning bör göras i varje situation och att en generell ersättning inte är att föredra. Förvaltningen bedömer att det är lämpligt att utgå ifrån att föräldrar har möjlighet att bidra till barnets försörjning även i akuta situationer och att en bedömning av varje situation behöver göras. Endast vid de tillfällen föräldrar inte har möjlighet att sörja för barnet ska ASN utge ersättning för barnets omkostnader.

ASN:s riktlinjer för stöd, myndighetsutövning och insatser till barn och unga fastställer att förvaltningen ska följa SKR:s rekommendationer för familjehem, jourhem samt kontaktperson/kontaktfamilj. Rekommendationerna består både av arvodesersättning och omkostnadsersättning. Omkostnadsersättningen utgörs dels av en åldersfördelad schablon som kallas grundkostnad, dels av tilläggskostnader som beräknas individuellt. Beloppen är beräknade på aktuellt års prisbasbelopp.

Förvaltningen bedömer att det är ändamålsenligt att ta stöd av SKR:s rekommendation för ersättning även vid tillfälliga placeringar hos närstående.

Beslut om ny punkt i delegationsordningen inkluderas i ärendet *revidering av arbetsmarknads- och socialnämndens delegationsordning* som också behandlas på nämndens sammanträde den 21 juni.

Ekonomiska konsekvenser

Förvaltningen bedömer att förslaget kommer ha ekonomiska konsekvenser för nämnden, dock i liten omfattning. Ersättningarna kommer att utgå från bedömningar av varje barns situation och förutsättningarna kommer att variera.

Enligt SKR:s rekommendation för 2024 är omkostnadsersättningen per månad 5 253 kr för barn 0–12 år och 5 969 kr för barn och unga 13–19 år. I jämförelse kan nämnas att arvodet vid en jourhemsplacering är mellan 17 500 kr och 32 000 kr per månad vilket inte inkluderar omkostnadsersättningen för barnet. Dygnsavgiften för en placering på HVB varierar mellan 2 000 och 10 000 kr.

I nuläget är det ca 50 barn per år som placeras tillfälligt hos närstående. Medellängden på placeringarna är en dryg månad (36 dagar).

Närstående som har försörjningsstöd påverkas inte om de tar emot ett barn för en tillfällig placering i sitt hem. I Socialstyrelsens handbok om ekonomiskt bistånd anges att socialnämnden inte ska räkna med vissa inkomster vid beräkning av försörjningsstöd. Ersättning för omkostnader i samband med ett åtagande, tex familjehemsersättningens omkostnadsdel, är en sådan inkomst.

Bostadsbidrag och bostadstillägg kan påverkas för den närstående. Om man har bostadsbidrag ska man meddela Försäkringskassan om någon flyttar in eller ut ur hushållet. Likaså ska pensionärer som har bostadstillägg meddela Pensionsmyndigheten om hushållet förändras. Detta är något som förvaltningen kommer att informera de närstående om som tillfälligt tar emot barn.

Ansvariga

Madeleine Moberg Enhetschef

Truls Hallin Avdelningschef

Britt-Marie Pettersson Förvaltningschef